

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Соціологія покоління
для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологічне забезпечення управлінських процесів»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20__/20__
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Мороз Є.О.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» 20__ р.
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2020

Розробник: Мороз Є.О., к.с.н., асистентка кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО
В.о. зав. кафедри теорії та історії соціології
_____ Малес Л.В.

Протокол № 25 від «28» серпня 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії _____ Червінська Т.Г.
(підпис)

1. **Мета дисципліни** – з опорою на першоджерела та результати сучасних соціологічних досліджень формування у студентів комплексу знань, пов'язаних з науковим розумінням базових положень теорій поколінь у соціології, а також комплексу вмінь пов'язаних з проведенням аналітичної експертизи та прогнозування взаємодій поколінь у різних суспільних сферах.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. Знання базового поняттєво-категоріального апарату соціології
2. Знання теоретичних основ класичних соціологічних теорій
3. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами

3. **Анотація навчальної дисципліни:** Дисципліна спрямована на формування знань історії виникнення та базових положень актуальних теорій поколінь в соціології, а також навичок ідентифікації ключових відмінностей та протиріч у ціннісно-смыслових, емоційних та когнітивних характеристиках соціальних груп за критеріям поколінного розрізу. Дисципліна закладає основи сучасного наукового світогляду в контексті виокремлення відмінностей між групами поколінь, а також формує аналітичні навички ідентифікації конструктивних, деструктивних та конфліктних аспектів комунікації при формуванні та інтенсифікації соціальних взаємодій між поколіннями. Практична реалізація отриманих навичок може бути застосована при підготовці рекомендацій щодо розробки інструментального забезпечення соціального прогнозування об'єкту соціологічного дослідження, пов'язаного з структурним виміром сучасного суспільства.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

1. розвиток наукових уявлень про витоки, базові положення та основні пізнавальні суперечності теорій поколінь у соціології;
2. опанувати понятійним апаратом теорій поколінь у соціології;
3. опанування поглядів щодо критеріїв типології, характеристик, структури, функцій, ключових ознак ідентифікації поколінь у новітній соціології;
4. формування професійних вмінь аналітично пов'язувати уявлення щодо координації взаємодій поколінь в межах сучасних суспільств крізь призму соціоструктурних процесів сьогодення (соціальної мобільності, класово-рольової диференціації, глобалізації, інтелектуалізації, індивідуалізації та віртуалізації суспільного життя тощо).

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології. (СК01)
- Здатність прогнозувати тенденції розвитку структур менеджменту і маркетингу в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій (СК13)

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Історію та базові положення теорій поколінь у соціології	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	20
1.2	Авторів та розроблені ними засади актуальних теорій поколінь у соціології	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	20
2.1	аналізувати зміст актуальних дискусій в сучасній соціології щодо специфіки взаємодії між поколіннями	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	20

2.2	здійснювати аналітичне прогнозування векторів поведінки соціальних груп у розрізі поколінь в умовах прищвидшених суспільних змін	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	20
2.3	застосовувати теоретичні підходи та методологію теорій поколінь у соціології до виконання задачі налагодження міжпоколінних взаємодій та вирішення наявних чи потенційних конфліктів між ними	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	20

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (PH04)	+				
Прогнозувати тенденції розвитку організаційних структур в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій (PH13)		+	+	+	
Здійснювати аналіз проблем соціальної організації із застосуванням системи соціологічного знання. (PH16)			+		+

7. **Схема формування оцінки.**

7.1 **Форми оцінювання студентів:**

- **семестрове оцінювання:**

1. Робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-6, PH 1.1, PH 1.2, PH 2.1, PH 2.2 та PH 2.3 – 40 балів/24 бали
2. Кр 1 з теми 1-3 у формі тесту з закритими альтернативами. (Залежно від стану епідеміологічної ситуації в країні тест може бути запропонований до виконання у онлайн формі за допомогою використання навчальної платформи Moodle), PH 1.1, PH 1.2 та PH 2.1–30 балів/ 18 балів
3. Кр 2 з теми 4-6 у формі тесту з закритими альтернативами. (Залежно від стану епідеміологічної ситуації в країні тест може бути запропонований до виконання у онлайн формі за допомогою використання навчальної платформи Moodle), PH 2.2, PH 2.3– 30 балів/ 18 балів

- **підсумкове оцінювання:** залік

7.2 **Організація оцінювання:**

1. Робота на семінарських заняттях протягом семестру з тем 1-6.
2. Кр 1 з тем 1-3
3. Кр 2 з тем 4-6

7.3 **Шкала відповідності оцінок**

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	С/Р
1.	Теорії поколінь в соціології: характеристика та засадничі положення			
1.	Історія виникнення соціології поколінь	2	4	6
2.	Теорії поколінь Нейла Хоува і Вільяма Штрауса	4	4	8
3.	Теорії репродукції поколінь в постструктуралістській соціології	4	4	8
2.	Актуальні аспекти дослідження та прогнозування міжпоколінних взаємодій в умовах суспільних змін			
4.	Уявлення про взаємодії поколінь у контексті динаміки зміни ціннісних орієнтацій	4	4	6
5.	Соціальна напруженість у міжпоколінних взаємодіях	2	4	9
6.	Технології налагодження міжпоколінної комунікації	4	4	8
Консультація – 1 год.				
Всього:		20	24	45

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Семінарські заняття - 24 год.

Самостійна робота - 45 год.

Консультації – 1 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Инглхарт Р., Вельцель К. Модернизация, культурные изменения и демократия: последовательность человеческого развития. – М.: Новое издательство, 2011. – Режим доступа до ресурсу: https://www.hse.ru/data/2012/02/24/1266136909/inglehart_welzel.pdf
2. Катс Дж. Поколения и стили обучения / Джон Катс. – М.: МАИДО; Новочеркасск: НОК, 2011. – с.11-45.
3. Левада Ю.А. Поколения XX века: возможности исследования // Мониторинг общественного мнения: экономические и социальные перемены. – 2001. – № 5. – С. 7-14
4. Мангейм, К. Проблема поколений // Мангейм, К. Очерки социологии знания: Проблема поколений. Состязательность. Экономические амбиции: пер. с англ. / ИНИОН РАН. М., 2000. 164 с. С. 8–63.
5. Мороз Є.О. Специфіка розуміння механізмів передачі та відтворення культурного капіталу в межах моделей міжпоколінної репродукції vs. соціальної мобільності // Соціологія і сучасні соціальні трансформації: Матеріали II Міжнародної конференції студентів та молодих науковців. Київ, 22-23 жовтня, 2009 р./ Під ред. д.с.н., проф.В.І.Судакова. – К.: Фенікс, 2010. – С.114-116.
6. Мороз Є.О. Теоретико-методологічні засади концепції культурної репродукції П.Бурдьє: можливості використання на сучасному етапі розвитку соціологічної теорії // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки: Збірник наукових праць. Вип.26(1) – К.: Логос, 2015. – С.14-21.
7. Попова С.Н. Теория поколений – ключ к оптимизации процесса обучения современного студента [Электронный ресурс] / С.Н. Попова. – Режим доступа: <http://www.nop-dipo.ru/en/node/581>
8. Семенова В.В. Дифференциация и консолидация поколений // Россия: трансформирующееся общество / Под редакцией В.А. Ядова. – М.: Издательство «КАНОН-пресс-Ц». – 2001. – С. 256-271. Режим доступа до ресурсу: <http://www.isras.ru/publ.html?id=1202>

9. Флорида Р. «Homo creativus. Як новий клас завойовує світ». – К.: «Наш формат», 2018. – С.25-37.
10. Шамис Є. Стратегія Беби-бумерів (теорія поколінь) / Шамис Є. Никонов Є. Издательский дом Synergy. – 2018. – с. 55-71, 128-147.
11. Шамис Е. Теория поколений. Необыкновенный Икс [Электронный ресурс] Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=sHUyDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Додаткова:

1. Бевзенко Л.Д. Методологічні можливості парадигми складності в концептуалізації соціальних спільнот — основа інтегрованості, механізми утворення та руйнації // Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання. Матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання», 18-19 квітня 2019 р., (м. Київ) / Наукове видання / Київський національний університет імені Тараса Шевченка – К.: Логос, 2019. – с.19-22.
2. Гуревич П. С. Кризис ценностных ориентаций // Личность. Культура Общество – 2008. – Вып. 5–6. – С. 135–149. – Режим доступа до ресурсу: https://iphras.ru/uplfile/histan/statwi/Gurevich_Krizis_cennostnikh_orientaciy.pdf
3. Дитц С. Критична теорія комунікації у організації / С. Дитц // Гриффін Е. Комунікація: теорії і практики. Пер. з англ. – Х.: Вид-во "Гуманітарний центр", 2015. – С. 374-393.
4. Ильин В. И. Теория социального неравенства (структуралистско-Конструктивистская парадигма) / В.И. Ильин. [Электронный ресурс]. – М.: Институт Социологии РАН, 2000. Режим доступа: <http://socnet.narod.ru/library/authors/ilyin/neravenstvo/1-3.html>.
5. Козер Л.А. Функции социального конфликта / Льюис Козер. - М.: Идея-Пресс, Дом интеллектуал. книги, 2000. – с.52-60, с.91-138.
6. Колосова Г. Кто такі «ікси» та «ігреки» і як їм порозумітися з «зетами» [Електронний ресурс] / Ганна Колосова. – Режим доступа: <https://www.pedrada.com.ua/article/1236-qqq-17-m3-15-03-2017-hto-tak-ksi-ta-greki-yak-m-porozumtisy-a-z-zetami>.
7. Мірошнікова А. Головні риси сучасних школярів та як їх спрямувати в корисне русло [Електронний ресурс] / Аліна Мірошнікова. – Режим доступа: <https://osvitoria.media/opinions/yak-vchytelyam-porozumtisy-a-z-syfyrovym-pokolinnam-ditejpora-dy-psyhologa/>
8. Мороз Є.О. Перспективи соціологічного вивчення соціальної групи «міленіалів» // Збірник тез доповідей на Міжнародну конференцію Соціологія в (пост)сучасності (Харків, 15-16 березня 2018 р.). - 2018 - с.66-67.
9. Мороз Є.О Соціальні суперечності процесу репродукції культурного капіталу в контексті пострадянських трансформацій // Проблеми розвитку соціологічної теорії: матеріали XIV Міжнар.наук.-практичної конференції «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Структурні зміни та соціальна напруженість», 25-26 травня 2017 р. (м.Київ). – К.: Логос, 2017. - . 106-109.
10. Москаленко В.В. Соціальна психологія спільностей і груп // Соціальна психологія: Підручник / В.В.Москаленко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – с.566-608.
11. Покоління Z : як правильно ставити задачі сьогодняшнім двадцятилітнім [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://vc.ru/10701-generation-z>
12. Ручка А. О. Цінності і смисли як компоненти соціокультурної реальності // Смилова морфологія соціуму / За ред. Н. Костенко. – К.: Інститут соціології НАН України, 2012. – С. 91–123.
13. Ручка А. Ціннісна зміна як провідна тема сучасного соціологічного аналізу/ Анатолій Ручка // Український інформаційний простір. – Число 1: Ч. 2. – К.: КНУКіМ, 2013. – С.163-169. – Режим доступа до ресурсу: http://ijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk/1_2/25-ruchka.pdf
14. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М.: Феникс, 1994. – С.638-639.
15. Солдатова Г. Покоління Z: психолог розповіла, як Інтернет змінив сучасних дітей [Електронний ресурс] / Галина Солдатова. – Режим доступа: <https://ukr.media/science/272956/>.
16. Сапа А.В. Поколение Z – поколение эпохи ФГОС / А. В. Сапа // Инновационные проекты и программы в образовании. – 2014. – №2. – С. 24–30.

17. Терешенко О.В. Международная программа «Поколения и гендер» // Социология. - 2018 – № 2. – С. 76-85.
18. Howe N. Millennials rising: the next great generation [Электронный ресурс] / Neil Howe, William Strauss // Vintage Books, 2000. – Режим доступа до ресурсу: <http://books.google.ru/books?id=vmNkJ9oYc2IC>